

TROMS OG FINNMARK STATSADVOKATEMBETER

Politimesteren i Finnmark
Rådhusvingen 1
9917 Kirkenes

RIKSADVOKATEMBETET	
J.nr:	201700568-7
25 SEPT. 2017	
Arkiv:	690
Saksbeh:	HST

DERES REF.

VÅR REF
2017/00694-004 LFA005
690

DATO
22.09.2017

TILSYN MED OG VURDERING AV POLITIETS OPPFØLGNING AV SAKER HVOR DET ER GJENNOMFØRT TILRETTELAGTE AVHØR

1. Oppdrag:

Det vises til Riksadvokatens brev av 7. april 2017 hvor statsadvokatembetene er pålagt å gjennomføre kvalitetskontroll av et visst antall saker hvor det er gjennomført tilrettelagt avhør. Som det fremgår av brevet er siktemålet med denne kvalitetsundersøkelsen å kartlegge og vurdere den videre oppfølging av etterforskningen samt hvordan fristene for tilrettelagt avhør påvirker samlet saksbehandlingstid m.v.

Riksadvokatens oppdrag er formulert slik: Gjennomgå til sammen 30 saker fra hvert politidistrikt hvor det er gjennomført tilrettelagt avhør med sikte på 1) kartlegging og vurdering av den videre oppfølging og 2) hvordan fristene for tilrettelagt avhør har påvirket den samlede saksbehandlingstid. Det bes også 3) tatt noen stikkprøver for en komplementerende kvalitetskontroll av etterforskning og påtalearbeid. En ser gjerne at embetene 4) gir uttrykk for eventuelle oppfatninger av tilrettelagte avhør i dag sammenlignet med tidligere dommeravhør. Embetets synspunkter til 5) omfanget av og kvaliteten på etterforskningen i initialfasen før det tas tilrettelagte avhør og om 6) disse avhørene tas for tidlig under etterforskningen, mottas også gjerne.

Statsadvokatembetene er atter – som ledd i nevnte kartlegging – bedt om å innhente 7) opplysninger fra politiet om ressurssetting og rutiner eller retningslinjer for prioriteringer i den videre oppfølging av etterforskningen. Det underliggende spørsmålet, er som det fremgår av Riksadvokatens brev, om oppfølgingen er adekvat og tilstrekkelig, herunder om de "riktige" sakene gis prioritet i oppfølgingen, og hvordan fristene for tilrettelagt avhør påvirker samlet saksbehandlingstid.

2. Metode:

Etter at oppdragsbrevet var gjennomgått og drøftet her, gjennomgikk statsadvokatene JUS802 for Finnmark politidistrikt. Med utgangspunkt i denne statistikken valgte statsadvokatene ut

tilfeldig 10 saker med seksuelle overgrep og 20 saker med kroppskrenkelser og/eller mishandling i nære relasjoner, samtlige saker fra 2017.

Politimesteren i Finnmark ble deretter tilskrevet ved brev av 6. juli 2017 med 1) anmodning om å sende inn de 30 utpekte sakene til gjennomsyn, dvs. ved oversendelse i BL og forsendelse pr post i originaler. Frist for dette ble satt til 18. august 2017. Politimesteren ble samtidig bedt om å avgi skriftlig redegjørelse om ressurssetting, rutiner, prioriteringer m.v., som beskrevet foran under kapittel 1, oppdragets punkt 7. Frist for slik skriftlig uttalelse ble satt til 8. september 2017.

Statsadvokatene har atter, og med utgangspunkt i metodikken fra fjorårets kvalitetsundersøkelse av voldtekstssaker og saker med vold i nære relasjoner, formulert til sammen 55 spørsmål til gjennomgang for hver enkelt sak. Dette skjemaet vedlegges for enkel referanse.

Etter at til sammen 27 sakene var mottatt fra politiet, har statsadvokatene her systematisk gjennomgått disse sakene. Dette arbeidet ble utført i løpet av uke 36 og 37. Funnene fra denne gjennomgangen er i korte trekk beskrevet nedenfor i kapittel 3. Det kan særskilt nevnes at statsadvokatene i denne gjennomgangen har funnet det hensiktsmessig å beskrive funn fra saker med seksuallovbrudd og saker med kroppskrenkelser og mishandling i nære relasjoner hver for seg. Statsadvokatene har etter omstendighetene ikke funnet grunn til å purre på de 3 sakene som ikke er mottatt her.

Statsadvokatene har atter mottatt skriftlig uttalelse fra Finnmark politidistrikt, se foran om dette. Denne redegjørelsen er i sin helhet inntatt nedenfor i kapittel 4.

Statsadvokatene har atter særskilt gjennomgått politiadvokatenes beslutninger til barnehuset om tilrettelagte avhør i de mottatte 27 sakene som nevnt. Dette med tanke på om disse tilfredsstillende krav som kan utledes av gjeldende straffeprosess og grunnleggende menneskerettigheter på området. Foranlediget av dette og av en verserende diskusjon med påtaleenheten ved Troms politidistrikt om relevant hjemmel for å avhente barn til tilrettelagte avhør uten foreldrenes samtykke, har statsadvokatene funnet det nødvendig å foreta en rettslig avklaring og deretter gi visse retningslinjer til politiet. Det vises om dette til kapittel 5.

De oppsummerende kommentarer og merknader er inntatt i kapittel 6.

3. Beskrivelse av funn:

a) Innledende bemerkninger:

Antallet saker pr kategori og politidistrikt er få i statistisk sammenheng. Det bør og nevnes at mange av de vurderinger som er gjort er basert på den enkelte statsadvokats individuelle skjønn etter gjennomgangen av den enkelte sak. Av disse grunner bør man være noe tilbakeholden med å trekke for bastante konklusjoner ut fra resultatet av undersøkelsen. Særlig gjelder dette ved mindre avvik og ved avvik som avdekkes kun i enkelte saker. Av samme grunn har statsadvokatene valgt karaktersettingen "ikke tilfredsstillende", "nøytral" og "tilfredsstillende" både for hvert enkelt punkt i den systematiske gjennomgangen av sakene og i den samlede vurderingen av hovedfunnene i hver enkelt sak.

Resultatene vil imidlertid, sammen med statsadvokatenes generelle kjennskap til saksfeltet gjennom enkeltsaksbehandling og erfaringer fra domstolsbehandlingen, kunne si noe om kvaliteten på etterforskningen av denne type saker pr i dag. Det har derfor vært viktig å kartlegge på hvilke områder/faser av etterforskningen politiet gjør en god eller adekvat jobb og å finne områder der det eventuelt er systematiske mangler. Undersøkelsen vil

forhåpentligvis bidra til å gi et godt grunnlag for statsadvokatenes fagledelse i tiden fremover, og – ikke minst – besvare det oppdraget som er gitt av Riksadvokaten.

b) Fra gjennomgangen av saker med seksuallovbrudd hvor det er gjennomført tilrettelagte avhør (9 saker):

Av de 9 sakene som ble gjennomgått var den gjennomsnittlige tidsbruken fra registrering av sak til gjennomført tilrettelagt avhør 10,5 dager. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra første tilrettelagte avhør og fram til påtalevedtak var deretter 103 dager. Det kan atter nevnes at 3 saker var avgjort med tiltalebeslutning, 1 sak var henlagt idet gjerningspersonen var under 15 år, 1 sak var henlagt grunnet jevnbyrdighet i alder og utvikling og 4 saker var henlagt etter bevisets stilling. Det er atter av en viss betydning for kvalitetsundersøkelsen at 5 saker ble meldt til politiet mindre enn 3 dager etter hendelsen mens 4 saker ble meldt mellom 3 – 90 dager etter hendelsen.

Omfanget og kvaliteten på etterforskningen i initialfasen vurderes som i det alt vesentlige tilfredsstillende. Av de 9 sakene som ble gjennomgått, ble 8 saker vurdert som tilfredsstillende, mens 1 sak fikk en nøytral vurdering. I de tilfeller hvor det ikke var foretatt etterforskning i forkant av tilrettelagt avhør, kan statsadvokatene tiltre disse vurderingene. I de sakene hvor det var gjennomført etterforskingsskritt i initialfasen, var både omfang på etterforskning og kvaliteten på denne i det alt vesentlige tilfredsstillende. I den ene saken som fikk nøytral vurdering, ønsket ikke den fornærmede å medvirke til sakens opplysning. Statsadvokatene fant videre at politiet i det alt vesentlige har tilfredsstillende praksis for fritak for taushetsplikt, oppnevning av verge, innhenting av teledata osv., samt for rekvirering av medisinske undersøkelser.

Statsadvokatene fant som et gjennomgående trekk at politiet setter inn ressurser på planlegging og gjennomføring av tilrettelagte avhør. Det gjennomføres avhør av sentrale vitner i forkant av de tilrettelagte avhørene og, i noen tilfeller, avhøres også den mistenkte samtidig med at tilrettelagt avhør gjennomføres. Slike prioriteringer anses å være i tråd med Riksadvokatens rundskriv om tilrettelagte avhør av 21. oktober 2015, under punkt 2.

I kartleggingen og vurderingen av den videre oppfølging, ble etterforskningen i det alt vesentlige vurdert som tilfredsstillende. Statsadvokatene fant 1 sak som ikke anses tilfredsstillende håndtert, hvilket i det alt vesentlige skyldes uakseptabelt lang saksbehandlingstid. 1 sak fikk nøytral vurdering, hvilket i det vesentlige skyldes feil subsumsjon, mens 7 saker var tilfredsstillende håndtert. Statsadvokatene fant i det vesentlige intet negativt å bemerke til elementene sporsikring, medisinske undersøkelser, avhør av vitner og avhør av den mistenkte. Statsadvokatene fant imidlertid en sak som klart synes "over-etterforsket" og hvor hovedinntrykket var at etterforskningen i det alt vesentlige hadde som formål å kontrollere om det hadde skjedd noe mer enn det sakens konkrete inngang gav grunnlag for.

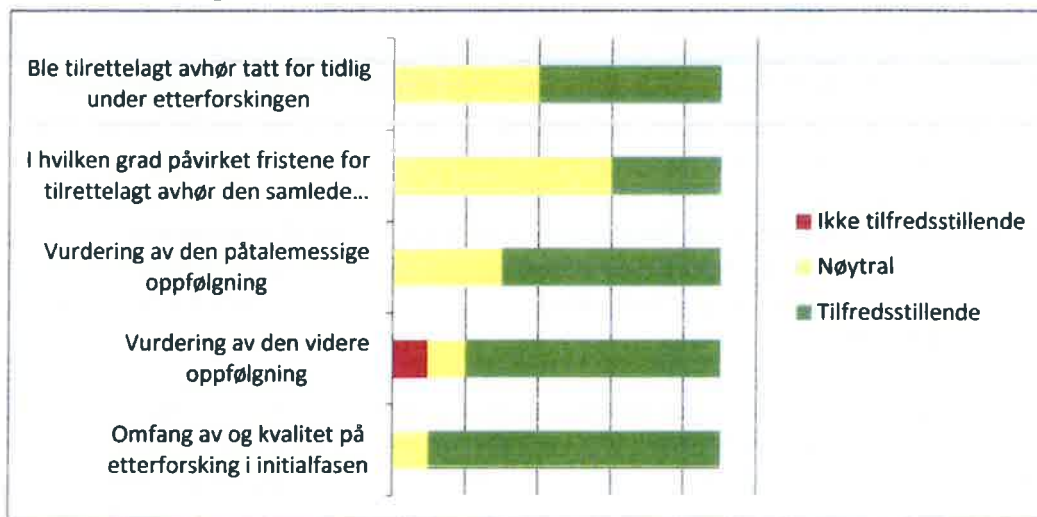
I vurderingen av kvaliteten på den påtalemessige oppfølgingen av sakene, ble også denne delen av politiets oppgaveløsning i det alt vesentlige vurdert som tilfredsstillende. Av de 9 sakene som ble gjennomgått, ble 6 saker vurdert som tilfredsstillende, mens 3 saker fikk nøytral vurdering. Av de 3 nøytralt vurderte sakene, hadde 1 sak uakseptabelt lang saksbehandlingstid, 1 sak hadde i følge statsadvokatene feil subsumsjon under etterforskning og påtalevedtak mens 1 sak bar preg av "over-etterforskning",

Vurderingen av hvordan fristene for tilrettelagt avhør har påvirket den samlede saksbehandlingstid, må anses å være av skjønnsmessig karakter. Det ligger i dette at statsadvokatene ikke har benyttet andre kvalitetsindikatorer enn sitt eget "beste skjønn".

Statsadvokatene fant i sin gjennomgang at ingen saker synes å være påvirket i negativ retning, dvs. vurdert slik at saksbehandlingstiden har blitt forlenget eller kvalitetsmessig forringet som følge av fristene. I til sammen 6 saker ble vurderingen nøytral, dvs. at fristene ikke anses å ha hatt noen påvirkning, mens 3 saker ble vurdert som tilfredsstillende, dvs. at fristene for tilrettelagt avhør synes å ha påvirket sakenes fremdrift i positiv retning.

Også spørsmålet om tilrettelagt avhør ble tatt for tidlig under etterforskingen, må anses å være av skjønnsmessig karakter. Det ligger i dette at statsadvokatene ikke har benyttet andre kvalitetsindikatorer enn sitt eget "beste skjønn". Statsadvokatene fant ingen tilfeller hvor tilrettelagt avhør synes å være tatt for tidlig. I 4 saker var vurderingen nøytral, og i 5 saker tilfredsstillende. Det ligger i sistnevnte score at statsadvokatene vurderte timingen av det tilrettelagte avhøret som god sammenholdt med sakens øvrige opplysninger.

Samlet vurdering for seksuallovbrudd (9 saker):

c) Fra gjennomgangen av saker med kroppskrenkelser og mishandling i nære relasjoner hvor det er gjennomført tilrettelagte avhør (18 saker):

Av de 18 sakene som ble mottatt og gjennomgått her var den gjennomsnittlige tidsbruken fra registrering av sak til gjennomført tilrettelagt avhør 39 dager. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra første tilrettelagte avhør og fram til påtalevedtak var deretter 220 dager. Til sammen 14 saker var henlagt etter bevisets stilling, 2 saker var avgjort med forelegg, 1 sak var strafferettslig foreldet og 1 sak var avgjort med påtaleunntatelse. Det er atter av en viss betydning for kvalitetsundersøkelsen at 4 saker var meldt til politiet innen 3 dager etter hendelsen, 11 saker ble meldt til politiet mellom 3 – 90 dager etter hendelsen, og 3 saker over 90 dager etter hendelsen.

Omfanget og kvaliteten på etterforskingen i initialfasen vurderes som noe varierende. Av de 18 sakene som ble gjennomgått, ble 7 saker vurdert som tilfredsstillende, mens 11 saker fikk nøytral vurdering. I de tilfeller hvor det ikke var foretatt etterforsking i forkant av tilrettelagt avhør, hvilket gjaldt 3 saker, kan statsadvokatene tiltre disse vurderingene. Som et gjennomgående trekk legger statsadvokatene til grunn at politiet har tilfredsstillende praksis på fritak for taushetsplikt, oppnevning av verge, innhenting av teledata osv., samt for rekvirering av medisinske undersøkelser. Et annet gjennomgående trekk er at politiet foretar avhør av melder og i noen grad også avhør av andre sentrale vitner i forkant av eller senest samtidig med tilrettelagt avhør. Dette samme gjelder for avhør av den mistenkte.

Statsadvokatene fant ytterligere, som et gjennomgående trekk, at politiet setter inn ressurser på planlegging, tilrettelegging og gjennomføring av tilrettelagte avhør, men at det for de fleste sakene har tatt for lang tid fra registrering av sak fram til gjennomføring av tilrettelagt avhør. Dette kan selvsagt delvis skyldes store reiseavstander og til dels kompliserte kommunikasjonsmuligheter mellom Finnmark og Tromsø. Samtidig fant statsadvokatene flere saker med lang behandlingstid i sakenes initialfase, uten at det var fortatt nevneverdig etterforskning, hvilket kan tyde på at sakene ikke var tilstrekkelig ressursatte og prioriterte. Statsadvokatene finner følgelig grunn til å minne om hvilke frister som gjelder for gjennomføring av tilrettelagte avhør i strpl. § 239 e. En finner og grunn til å minne om de føringer som er gitt i nevnte rundskriv fra Riksadvokaten under punkt 2 under avsnittet om gjennomføring av nødvendige etterforskingsskritt i sakenes innledende fase.

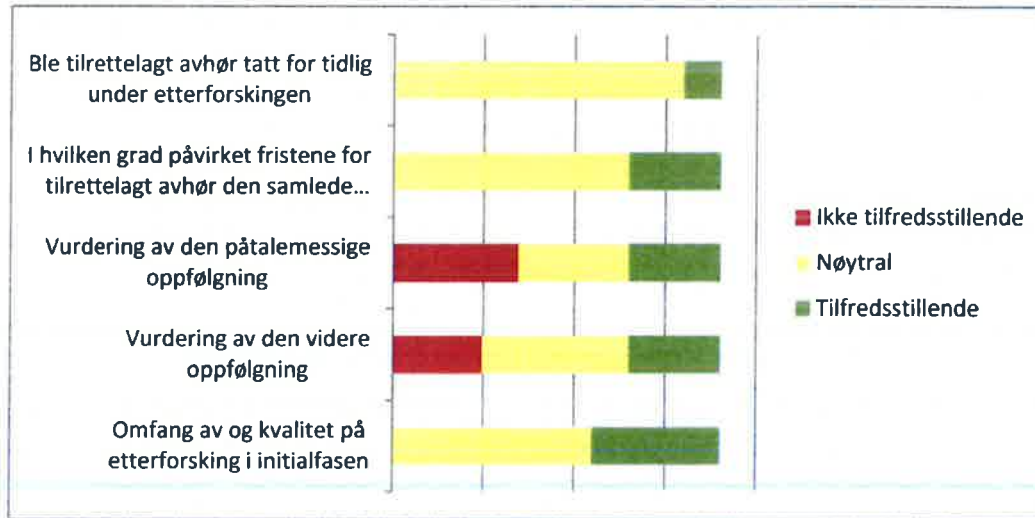
Også kartleggingen og vurderingen av den videre oppfølging, viste varierende resultater. Av de 18 gjennomgåtte sakene ble til sammen 5 vurdert som tilfredsstillende håndtert, til sammen 8 saker ble vurdert nøytralt mens 5 sak ble vurdert som ikke tilfredsstillende. Statsadvokatene fant for de fleste sakene intet negativt å bemerke til elementene sporsikring, medisinske undersøkelser og avhør av vitner og mistenkte. Her holder sakene jamt over tilfredsstillende nivå. De 5 sakene med nøytral vurdering hadde lang saksbehandlingstid etter tilrettelagt avhør og fram til påtalevedtak. De 5 sakene, som ble bedømt som ikke tilfredsstillende, hadde lang og til dels uakseptabel lang saksbehandlingstid i tillegg til at etterforskningen, både hva gjelder avhørens kvalitet, sporsikring og etterforskningens omfang ikke kunne bedømmes som tilfredsstillende. Det kan etter nevnes at hele 5 saker hadde mer enn 300 dagers saksbehandlingstid etter første tilrettelagte avhør.

I vurderingen av kvaliteten på den påtalemessige oppfølgingen av sakene, ble også denne delen av politiets oppgaveløsning vurdert å være av varierende kvalitet. Til sammen 5 saker ble vurdert som tilfredsstillende håndtert, 6 saker ble nøytralt bedømt og 7 saker ble bedømt som ikke tilfredsstillende. Sakene som ble nøytralt bedømt hadde samtlige lang saksbehandlingstid etter tilrettelagt avhør, hvilket kan tyde på varierende grad av påtalestyring. I 2 av disse sakene ble heller ikke oppfølgingen av forsvarer eller bistandsadvokat vurdert som tilfredsstillende, ei heller en tilstrekkelig formålsstyring av etterforskningen. De 7 sakene som ikke var tilfredsstillende håndtert hadde dels uakseptabelt lang saksbehandlingstid, dels uriktig subsumsjon under etterforskningsfasen, dels manglende formålsstyring av etterforskningen og dels varierende oppfølging av forsvarer og bistandsadvokat. Statsadvokatene fant atter flere tilfeller av manglende etterlevelse av kravet til utforming av siktelse, se strpl. § 239 b, tredje ledd.

Vurderingen av hvordan fristene for tilrettelagt avhør har påvirket den samlede saksbehandlingstid, må som allerede nevnt anses å være av skjønsmessig karakter. Det ligger i dette at statsadvokatene ikke har benyttet andre kvalitetsindikatorer enn sitt eget "beste skjønn". Statsadvokatene fant ingen saker som synes påvirket i negativ retning, dvs. vurdert slik at saksbehandlingstiden har blitt forlenget eller kvalitetsmessig forringet. I til sammen 11 saker ble vurderingen nøytral, dvs. at fristene ikke anses å ha hatt noen påvirkning på den samlede saksbehandlingstid. Til sammen 6 saker ble vurdert som tilfredsstillende, dvs. at fristene for tilrettelagt avhør synes å ha påvirket sakenes fremdrift i positiv retning.

Også spørsmålet om tilrettelagt avhør ble tatt for tidlig under etterforskningen, må anses å være av skjønsmessig karakter. Det ligger i dette at statsadvokatene ikke har benyttet andre kvalitetsindikatorer enn sitt eget "beste skjønn". Statsadvokatene fant ingen tilfeller hvor tilrettelagt avhør synes å være tatt for tidlig. I 16 saker var vurderingen nøytral, og i 2 saker tilfredsstillende. Det ligger i sistnevnte score at statsadvokatene vurderte timingen av det tilrettelagte avhøret som riktig, sammenholdt med sakens øvrige opplysninger.

Samlet vurdering for kroppskrenkelser og mishandling i nære relasjoner (20 saker):

4. Politiets egne vurderinger av oppfølgingen i saker med tilrettelagte avhør:

Finnmark politidistrikt har i brev av 15. september 2017 v/politiinspektør Morten Daae besvart statsadvokatenes spørsmål som nevnt i brev herfra av 6. juli 2017 - *ressurssetting og rutiner eller retningslinjer for prioriteringer i den videre oppfølging av etterforskingen.*

Fra politiets svar er som følger:

"Politidistriktet har laget en instruks for tilrettelagte avhør som følges. Denne er vedlagt dette brev til orientering. Denne sier imidlertid ingenting om prioritering av sakene etter at avhør er gjennomført. Der er gjelder de øvrige prioriteringer som gjøres med utgangspunkt i Riksadvokatens årlige prioriteringsrundskriv og politimesternes lokale prioriteringer.

Vi har valgt å ha etterforsker til stede under avhørene for å kunne få fremdrift i sakene, mens vi venter på utskrift av de aktuelle avhør. Dette også for at avhørsleder og etterforsker i samråd kan plukke ut de "riktige" sakene og gi de den nødvendige oppfølging.

Finnmark politidistrikt er under omorganisering, som resten av politiet. Vi har gjennomført første del og er i full gang med andre og siste del. I første del opprettet vi funksjonelle enheter, herunder en Felles enhet for etterretning, forebygging og etterforskning (FEFE). FEFE vil ha egne etterforskere som vil både bistå og rettlede de som driver med etterforskning ute på tjenestestedene. I tillegg vil de selv etterforske en del saker. Vi er nå i gang med å omorganisere de lokale lensmannskontor og samtidig gjennomfører vi et etterforskningsløft i politiet. I denne omorganiseringen har vi tatt ut de erfarne etterforskerne fra Hammerfest, Alta og Kirkenes og overført disse til FEFE. Dette har ført til visse utfordringer vedrørende etterforskningskapasitet ved disse stedene. Etterforskerne som er overført, har tatt med seg sine saker, men de har i tillegg fått et distrikts ansvar og en ny rolle som "rådgiver" for andre etterforskere/politibetjenter ved alle enhetene i distriktet. Når vi kommer over dette og er i ordinær drift fra 01.02.2018 vil forhåpentligvis nye rutiner være på plass.

Vi har fått tildelt ekstra midler for å styrke etterforskning/påtale saker med vold og seksuelle overgrep. Vi vil i den sammenheng styrke FEFE med en spesialetterforsker innfor området, samt at Påtale får en jurist ekstra med samme fagfelt. Denne tenkes steds plassert i Kirkenes med tanke på at barnehuset åpne en avdeling der.

Vi ser nå at enkelte saker lider under at etterforskningskapasiteten er begrenset i på enkelte steder. Dette går ut over prioriteringen av etterforskningen av alle sakene, selv om vi prøver å utnytte ledig etterforsker kapasitet andre steder i distriktet.

Fristene for å gjennomføre avhør virker knappe, og for å klare dette er man ofte nødt til å legge om på allerede lagte planer for enten påtalearbeid eller annen etterforskning. Dette medfører ekstra arbeid og at det tar lengre tid å etterforske og påtaleavgjøre andre saker. For å gjøre dette mer forutsigbart har vi valgt i innføre en vaktordning for juristene som er godkjent som avhørsledere. Vi binder her opp 1 jurist hver uke, hvor vedkommende ikke får lov til å forhånds planlegge noe, annet enn at vedkommende er tilgjengelig som avhørsleder for tilrettelagte avhør. Dette kommer i tillegg til ordinær jourvakt, noe som tilsier at vi til enhver tid har 3 jurister som er bundet opp.

Vi ser at det sterke fokuset på fristene på avhør, gjør at man mister fokus på den videre etterforskningen. Det er ofte de samme etterforskerne som har disse sakene, og når det kommer nye saker opp, så "mister" man ofte den gamle saken litt av syne. "

Statsadvokatene har atter gjennomgått politiets spesialinstruks for tilrettelagt avhør, som fulgte som vedlegg til nevnte brev fra politiet, og har ingen særskilte merknader til denne.

5. Særskilt om politiadvokatenes beslutninger om gjennomføring av tilrettelagt avhør.

a) Vurdering opp mot Riksadvokatens rundskriv av 21. oktober 2015:

Statsadvokatene har særskilt sett på og vurdert politiadvokatenes beslutninger om tilrettelagte avhør. I samtlige saker er beslutning skrevet i påtegnings form, som regel benevnt som dokument 01,01 – *Beslutning om tilrettelagt avhør* – og adressert til barnehuset i Tromsø.

Statsadvokatene legger til grunn at politiets påtegninger gjennomgående og på en tilfredsstillende måte beskriver grunnlaget for mistanke, sakens bakgrunn samt hvilke straffebud saken skal etterforskes etter. Det samme gjelder angivelse av frist for avhør, angivelse av eventuell verge (oppnevning), bistandsadvokat samt vurdering av om mistenkte skal varsles og/eller forsvarer oppnevnes. Det samme gjelder vurdering og beslutning om behov for medisinsk undersøkelse

De gjennomgåtte påtegninger har henvisning til strpl. 239 – som hjemmel for beslutningen. Statsadvokatene har imidlertid bare i enkelte tilfeller funnet beskrivelse av hvorvidt tilrettelagt avhør anses nødvendig og har et straffeprosessuelt formål.

Fristene for tilrettelagte avhør er i det alt vesentlige ikke overholdt, hvilket skyldes at beslutning om tilrettelagt avhør enten er tatt etter lovens frister, se strpl. 239 e, eller at beslutning treffes like før utløpet av fristene. Dette anses ikke tilfredsstillende og bes særlig påaktet for ettertiden.

Sakene synes imidlertid gjennomgående påtalemessig vurdert på en tilfredsstillende måte. Statsadvokatene legger til alt i alt grunn at politiet i det alt vesentlige tilstreber seg på å etterleve de lovbestemte fristene, dog slik at dette punktet må forbedres.

Samlet sett legger statsadvokatene til grunn at politiets påtegninger – og dermed beslutninger om gjennomføring av tilrettelagte avhør – på flere områder tilfredsstiller Riksadvokatens retningslinjer som nevnt. Samtidig må det legges til grunn at påtegningene – for bestemte tilfeller - innholdsmessig kan forbedres og begrunnes mer konkret, hvilket vil bli gjennomgått i det følgende under punkt 5 b).

b) Kort om det straffeprosessuelle lovskravet ved beslutning om tilrettelagt avhør av barn – særlig om avhenting av barn i tilfeller der foreldrenes samtykke ikke foreligger.

Utgangspunkt:

En beslutning om gjennomføring av tilrettelagt avhør vil også innebære en beslutning om avhenting av barnet fra dets skole, barnehage eller hjem for et kortere eller lengre tidsrom.

Spørsmålet er hvordan slike beslutninger forholder seg til det straffeprosessuelle lovskravet?

I korte trekk er det slik at enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin kommunikasjon, se Grl. § 102. Denne grunnlovsrettighet må igjen ses i nær sammenheng med Grl. § 92, hvorefter Statens myndigheter skal respektere og sikre menneskerettighetene, hvilket igjen bringer oss over til EMK artikkel 8 nr. 1., som har samme ordlyd som Grl. § 102.

Det vises atter til John Fridrik Kjølbro, Menneskerettighetskonvensjon for praktikere, 3. utgave, side 640, med videre henvisninger til EMDs praksis, hvorefter han oppsummerer:

"Forældres og børns nydelse af gjensidig samvær utgør en grundlæggende del af retten til familieliv, og det gælder selv om forholdet mellem en af forældrene og barnet er brudt, f.eks. på grund af skilsmisse. Denne ret bringes heller ikke til ophør som følge av tvangsfjernelse af et barn. Det betyder at når myndighetene træffer foranstaltninger, der begrænser eller hindrer forældres og børns nydelse af hinandens samvær, foreligger der et indgrep i retten til et familieliv, der skal kunne rettfærdiggjøres i medfør af artikkel 8, stk. 2, for at være foreneligt med konventionen."

Statsadvokatene legger følgelig, og uten nærmere drøftelse, til grunn at politiets eller andre myndigheters beslutning om avhenting av barn i deres hjem, skole eller i barnehager til tilrettelagte avhør faller inn under Grl. § 102 og dermed – som et utgangspunkt – utgjør et inngrep i de rettigheter som fremgår av EMK artikkel 8 nr. 1. Samtidig fremgår det av Grl. § 113 at Staten kan foreta inngrep overfor den enkelte på nærmere angitte vilkår.

Av sammenhengen mellom Grl. §§ 102, 103 og 92, se Rt.2014 s. 1105, særlig avsnitt 24 flg., leder dette oss videre til de vilkår – for at myndighetenes inngrep kan anses konvensjonsmessige - som følger av EMK artikkel 8 nr. 2:

"Det skal ikke skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter."

Av denne konvensjonsteksten kan det kort og skjematisk utledes tre grunnleggende vilkår som må være oppfylt for at et inngrep etter art. 8 nr. 1 kan anses konvensjonsmessig, nemlig at 1) det foreligger en klar og presis lovhjemmel, 2) at inngrepet har et formål som er anerkjent av konvensjonen og 3) at inngrepet er nødvendig og proporsjonalt. Disse vilkår omtales i det følgende som det straffeprosessuelle lovskrav.

Det kan innledningsvis legges til grunn at de tilfeller hvor foreldrenes samtykke til gjennomføring av tilrettelagt avhør foreligger antas dette å erstatte det prosessuelle lovskravet som nevnt. Disse situasjonene omtales ikke ytterligere i det følgende. Hvorvidt slike samtykker foreligger bør imidlertid opplyses og nedtegnes i straffesakens dokumenter, slik at det i ettertid ikke oppstår eller kan reises tvil rundt dette.

Hva så med de tilfeller hvor foreldrene ikke har samtykket til tilrettelagt avhør, eksempelvis i saker hvor den ene eller begge foreldrene kan mistenkes for seksuelle overgrep eller for mishandling av barnet?

Statsadvokatenes gjennomgang av politiets påtegninger i forbindelse med kvalitetsundersøkelsen kan tyde på at det straffeprosessuelle lovskravet som nevnt, hva angår beslutning om avhenting av barn, er lite påaktet. Hvordan politiet skal forholde seg til dette, synes heller ikke klart omhandlet eller utledet i tidligere rundskriv eller retningslinjer.

Statsadvokatene vil følgelig kort og skjematisk omhandle hvilke straffeprosessuelle vilkår som må være oppfylt for at politiet kan treffe beslutning om tilrettelagt avhør med den følge at barnet avhentes og bringes til barnehuset- uten at foreldrenes samtykke foreligger. Statsadvokatene vil deretter gi korte føringer til hvilke kriterier som må være til stede før slike beslutninger kan treffes.

Kravet til klar og presis lovhjemmel:

Høyesterett har i dom inntatt i Rt. 2014 s. 1105, avsnitt 30, uttalt at det ikke er tilstrekkelig for å oppfylle det lovskrav som Grl. § 102 oppstiller at rettsgrunnlaget formelt sett er tilfredsstillende:

"For å gi en slik hjemmel som Grunnloven og menneskerettskonvensjonene krever, holder det ikke at loven er formelt sett i orden, ... Det gjelder også kvalitative krav: Loven må være tilgjengelig og så presis som forholdene tillater".

Hva som nærmere ligger i kravet til tilgjengelighet og presisjon er omhandlet senest i EMDs avgjørelse av 7. september 2017 i sak M.L. v. Norway, fifth section, avsnitt 39:

"The Court reiterates its settled case-law, according to which the expression "in accordance with the law" not only requires that the impugned measure should have some basis in domestic law, but also refers to the quality of the law in question, requiring that it should be accessible to the person concerned and foreseeable as to its effects."

Det vises atter til Kjølbro, s. 592:

"...borgeren skal have mulighed for – om nødvendigt med passende juridisk rådgivning – at forutsette med rimelig grad af sikkerhet, hvilket følger en given handling vil kunne få".

Hjemmelen for å beslutte tilrettelagt avhør er som kjent strpl. § 239. Særlig hva gjelder forholdet mellom strpl. § 239 og de nærmere angitte kriminaliseringskrav - som fremgår av bestemmelsen, må det som et tilleggsmoment sees hen til strpl. § 224 som angir hvilke vilkår som gjelder for å iverksette etterforskning. Terskelen er som kjent at det foreligger *"rimelig grunn til å undersøke om det foreligger straffbart forhold"*. Det forutsettes følgelig at påtalemyndigheten må kunne begrunne et konkret og tilstrekkelig mistankegrunnlag for ett eller flere av de nevnte straffalternativene som nevnt i § 239 før denne hjemmelen kan gis anvendelse. Statsadvokatene går ikke nærmere inn på dette nå. Det vises imidlertid til Riksadvokatens rundskriv av 21. oktober 2015 under punkt 3 *Om bruken av tilrettelagt avhør i "kan" – tilfellene* og punkt 4 *Kroppskrenkelse eller mishandling i nære relasjoner*.

Det følger videre av § 239 e at tilrettelagt avhør skal skje innen nærmere angitte frister. Det vises atter til § 239 f hvoretter slike avhør skal gjennomføres ved et barnehus.

Det er verdt å merke seg at strpl. § 239 f – rent geografisk sett og dermed også tidsmessig - går lengre enn strpl. § 230 tredje ledd, om plikt til å møte til ordinære politiavhør, som er avgrenset til

oppmøte "på politistasjon eller lensmannskontor i det politidistrikt hvor han (vitnet) bor eller oppholder seg".

Videre må det ses hen til strpl. § 239 a om vitneplikt. Det følger av bestemmelsens andre ledd at;

"Vitner som skal avhøres ved tilrettelagt avhør etter § 239 har tilsvarende forklaringsplikt for politiet som de har for retten, med mindre annet følger av loven her".

Dette leder oss over i neste rettslige tema, nemlig hvorvidt barnet har forklaringsplikt?

Innholdet av barnas vitne- og forklaringsplikt, er omhandlet Prop. 112 L (2014 – 2015) under kommentarene til strpl. § 239 hvorfra følgende hitsettes:

"Oppsummert innebærer dette at barn under 15 år alltid har vitne- og forklaringsplikt når de avhøres ved tilrettelagt avhør i sak som gjelder seksuallovbrudd, kjønnslemlestelse, mishandling i nære relasjoner, drap eller kroppsskade, jf. § 239 første ledd. Barn over 15 år er fritatt for vitne- og forklaringsplikt etter straffeprosessloven § 122 første ledd og § 123 første ledd i alle straffesaker dersom mistenkte er nærstående. Avhøres barn under 15 år i andre saker, se § 239 andre ledd, blir bildet mer komplisert. Barn under 12 år vil alltid ha vitneplikt uavhengig av om mistenkte er nærstående eller ikke, jf. straffeprosessloven § 108, jf. § 122 første ledd tredje punktum. Ettersom straffeprosessloven § 123 ikke har noen unntaksregel for barn under 12 år, vil de imidlertid normalt være unntatt fra forklaringsplikten om mistenkte er nærstående, jf. § 123. Barn mellom 12 og 15 år som avhøres i saker som ikke gjelder seksuallovbrudd, kjønnslemlestelse, mishandling i nære relasjoner, drap eller kroppsskade, er og unntatt fra både vitne- og forklaringsplikt dersom mistenkte er nærstående, jf. § 122 første ledd og § 123 første ledd."

Statsadvokatene går ikke nærmere inn på dette annet enn å påpeke at barnets forklaringsplikt må avklares før det tilrettelagte avhøret gjennomføres. Det vises nærmere om dette og som eksempel til Høyesteretts avgjørelse inntatt i HR-2016-2171-A.

I påtalemyndighetens vurdering av om det skal besluttes tilrettelagt avhør, vil også den midlertidige vergens rolle spille inn, se vgml. §§ 16 og 27. Etter det statsadvokatene forstår, oppnevnes midlertidig verge i alle saker hvor foreldrene enten selv er mistenkt for vold eller seksuelle overgrep mot barnet, eller når foreldrene av andre grunner ikke kan ivareta barnets interesser. Det vises nærmere om dette til nevnte rundskriv fra Riksadvokaten under punkt 11.

Hva som nærmere ligger i vergens rolle og oppgaver, se vgml. § 21, fremgår av Prop. 112 L (2014-2015) under kapittel 13.1:

"Et viktig prinsipp i vergemålsloven er at et vergemål aldri skal være mer inngripende enn nødvendig og at det skal tilpasses den enkeltes behov, jf. vergemålsloven § 21 tredje ledd. Videre følger det av vergemålsloven § 33 og barneloven § 31 og § 33 at vergen har plikt til å høre den som er under vergemål". Og, videre; "For mindreårige er det i utgangspunktet vergen som utøver de rettighetene som straffeprosessloven gir fornærmede og etterlatte, jf. straffeprosessloven § 93 g. Som hovedregel kan en mindreårig som har fylt 15 år, på ethvert tidspunkt i saken selv utøve rettighetene. Vergene kan imidlertid bistå dersom dette ligger innenfor vergens mandat, jf. vergemålsloven § 32. "

Samtidig uttaler Riksadvokaten i rundskrivet av 2015 under punkt 11 som følger:

"Vergen har viktige, men klart avgrensede, oppgaver i forbindelse med spørsmål om vitne- og forklaringsplikt. Ettersom barnehuset ivaretar barnet mens det oppholder seg der, må det legges til

grunn at i hvert fall midlertidige verger har en svært begrenset rolle utover det å ivareta vitnets personlige, straffeprosessuelle rettigheter i forbindelse med avhør."

Det vises videre til Prop. 112 L (2014-2015) under kap 13.4 hvorfra følgende hitsettes:

"Vergens oppgaver i forbindelse med tilrettelagte avhør vil, i tillegg til å gi generell støtte til vitnet, være å ta stilling til eller gi veiledning i spørsmål om vitneplikt, forklaringsplikt og om hvorvidt det skal tas medisinske undersøkelser"

Statsadvokatene legger til grunn at den midlertidige vergens oppgaver er begrenset til de oppgaver som i det forutgående er klart og tilgjengelig opplyst. Det ligger samtidig i dette at en oppnevnt midlertidig verge ikke kan samtykke til noe mer eller til noe annet enn det mandatet for vergemålet tilsier.

En foreløpig oppsummering er at straffeprosesslovens bestemmelser om tilrettelagt avhør - som kort redegjort for – til sammen tilfredsstillende det formelle lovskravet som følger av Grl. § 113 og EMK art. 8 nr. 2. både til å beslutte gjennomføring av tilrettelagt avhør og til avhenting av barn uten foreldrenes samtykke.

Kravet til formålet med avhøret:

Det neste vilkår som oppstilles i EMK art. 8 nr. 2 er at inngrepet må være "*nødvendig i et demokratisk samfunn*".

For at et inngrep skal kunne anses som nødvendig i et demokratisk samfunn må tiltaket fylle minst ett av de formål som er opplyst i EMK art. 8 nr. 2., se Kjølbro s. 598. På området for tilrettelagte avhør av barn er det særlig alternativet "*...for å forebygge uorden og kriminalitet...*" som er relevant.

Det vises følgelig til strpl. § 226 som angir formålene med etterforskning, se herunder første ledd bokstavene a til f. For å oppfylle det straffeprosessuelle lovskravet, må påtalemyndigheten følgelig konkret vurdere og deretter kort begrunne hvorvidt det skal gjennomføres tilrettelagt avhør som ledd i en formålsrettet etterforskning, hvilket atter må knyttes til ett eller flere av kriminalitetsalternativene som følger av strpl. § 239, jf foran om dette.

Samtidig må det legges til grunn at straffeprosessloven utelukkende kan hjemle avhenting og transport av barnet til barnehuset, med det formål å gjennomføre et tilrettelagt avhør og eventuelt medisinsk undersøkelse. Dersom avhenting, transport og opphold ved barnehuset har andre eller flere formål enn etterforskning, må hjemmel for inngrepet finnes og begrunnes på annen måte enn i straffeprosessloven. Et nærliggende relevant rettsgrunnlag synes i slike tilfeller å finnes i barnevernloven § 4-6.

Kravet til nødvendighet og proporsjonalitet:

Den tredje testen som EMK oppstiller er det grunnleggende kravet til nødvendighet og proporsjonalitet. Dette er utledes av kriteriet; "*...nødvendig...*" i EMK art. 8 nr. 2, se om dette Kjølbro, s. 599.

Proporsjonalitetskravet peker på at det skal foretas en avveining av forholdet mellom de samfunnsmessige behov for inngrepet og de negative virkninger for den berørte. Sakens konkrete omstendigheter og de foreliggende muligheter for bruk av alternative tiltak blir således sentrale momenter i denne proporsjonalitetsvurderingen. Et inngripende tiltak som ikke kan anses proporsjonalt, kan heller ikke anses å være nødvendig i et demokratisk samfunn. Sett i sammenheng kan man forenklet utlede at kravet til nødvendighet og kravet til proporsjonalitet utgjør et slags

minste inngreps prinsipp, sml. også det generelle prinsipp for straffeprosessuelle inngrep som følger av strpl. § 170 a.

I forhold til beslutninger om tilrettelagte avhør, er deler av proporsjonalitetskravet allerede drøftet i riksadvokatens rundskriv punkt 3 til 6 med videre henvisning til Prop. 112 L (2014- 2015), når det gjelder spørsmålet om det skal foretas et tilrettelagt avhør. Det vises om dette til rundskrivets pkt. 4 hvorfra følgende hitsettes:

"I saker som øyensynlig gjelder kroppskrenkelse av et sårbart vitne, må påtaleansvarlig ha i mente at slike saker kan oppfattes som mishandling i nære relasjoner. Er det tvil om saken gjelder mishandling i nære relasjoner eller kroppskrenkelse, skal avhøret være tilrettelagt. Dette betyr at selv om det ikke er skjellig grunn til mistanke om mishandling i nære relasjoner, skal avhøret være tilrettelagt så fremt det er visse holdepunkter for det."

Det vises videre til rundskrivets punkt 6, hvor det gis en snever adgang til å gjennomføre såkalte "presamtaler" med vitner:

"I enkelte snevre unntakstilfeller, hvor det ut fra etterforskningshensyn eller hensynet til vitnet fremstår som uforsvarlig å avvente forberedelsen og gjennomføringen av et tilrettelagt avhør, vil det likevel være riktig å gjennomføre et ordinært politiavhør innledningsvis".

Dette betyr kort oppsummert at påtalemyndigheten i slike saker i praksis kun er overlatt en mindre skjønnsmargin til å fravike lovens hovedregel om å beslutte tilrettelagt avhør ved et barnehus.

Statsadvokatene legger samtidig til grunn at proporsjonalitetskravet, i forhold til inngrepets varighet og omfang – slik som reisetid og reiseavstand - ikke synes påaktet eller drøftet tidligere. Som et generelt standpunkt kan det fremholdes som mer inngripende å transportere et barn over lengre avstander og over lengre tidsrom enn det motsatte, hvilket slik EMK artikkel 8 nr. 2 peker på, krever en mer konkret og formodentlig sterkere begrunnelse før tilrettelagt avhør ved barnehuset kan besluttes.

Sammenfatning:

For å tilfredsstille det straffeprosessuelle lovskravet i de tilfeller hvor beslutning om tilrettelagt avhør fører til at barnet må avhentes i deres hjem, på skole eller i barnehager, uten at foreldrenes samtykke foreligger, må vedkommende politiadvokat særskilt iaktta og vurdere følgende kriterier:

- Angivelse av relevant hjemmelsgrunnlag sammenholdt med det konkrete mistankegrunnlaget, se strpl. §§ 239 flg.
- Foreligger forklaringsplikt, evt. kreves samtykke fra vergen til dette?
- Angivelse av formålet med det tilrettelagte avhøret, se strpl. § 226.
- Anses gjennomføring av tilrettelagt avhør som nødvendig for etterforskningen og som et forholdsmessig inngrep, se strpl. § 170 a?

Disse kriteriene må angis og begrunnes i påtegning om beslutning av tilrettelagt avhør.

6. Oppsummering:

Som statsadvokatenes gjennomgang viser, anses politiets oppfølging av saker med seksuallovbrudd hvor det er gjennomført tilrettelagt avhør av barn i det alt vesentlige tilfredsstillende, hvilket både er vurdert i forhold til statsadvokatenes beste skjønn og mot riksadvokatens rundskriv. For saker som gjelder kroppskrenkelse og mishandling i nære

relasjoner vurderer statsadvokatene politiets kvalitet på etterforskning og påtalehåndtering som varierende.

Sakene som gjelder seksuallovbrudd har i det alt vesentlige tilfredsstillende omfang på etterforskningen og innholdsmessig kvalitet i sakenes initialfase. Som et gjennomgående trekk setter politiet inn tilstrekkelig med ressurser og gir sakene tilstrekkelig høy prioritet i tiden fram til første tilrettelagte avhør. Også den videre oppfølging av etterforskningen fram til påtalevedtak har i det alt vesentlige tilfredsstillende kvalitet. Statsadvokatene har atter funnet den påtalemessige oppfølgingen av disse sakene tilfredsstillende.

Når det gjelder saker med kroppskrenkelse og mishandling i nære relasjoner anses omfanget av og kvaliteten på etterforskningen i initialfasen som varierende, hvilket skyldes at det for de fleste sakene tar for lang tid fra etterforskningens start til første tilrettelagt avhør gjennomføres. Her savnes med andre ord bedre prioriteringer og mer formålsstyring av etterforskningen i sakenes innledende fase. Også kartleggingen og vurderingen av den videre oppfølging viste varierende resultater, hvilket både skyldes flere saker med lang og til dels uakseptabelt lang saksbehandlingstid i tillegg til varierende innholdsmessig kvalitet på avhør og sporsikring. Statsadvokatenes funn samsvarer slik langt på vei politiets egen situasjonsbeskrivelse og vurdering, se foran under punkt 4.

Statsadvokatene fant atter den påtalemessige oppfølgingen av disse sakene å være av varierende kvalitet. Det ble herunder påvist saker med uakseptabelt lang saksbehandlingstid, saker med uriktig subsumsjon under etterforskningsfasen, saker med manglende formålsstyring av etterforskningen og saker med varierende oppfølging av forsvarer og bistandsadvokat. Det minnes atter om de krav til utforming av siktelse som følger av strpl. § 239 b, tredje ledd.

Vurderingen av hvordan fristene for tilrettelagte avhør har påvirket den samlede saksbehandlingstid har som nevnt vært høyst skjønnsmessig og dermed krevende. Statsadvokatene fant som et gjennomgående trekk at politiet i saker med seksuallovbrudd setter inn tilstrekkelig med ressurser fram mot første tilrettelagte avhør. For disse sakene antas de nevnte frister å ha slått positivt ut for politiets samlede etterforskning. For saker med kroppskrenkelse og mishandling i nære relasjoner, fant statsadvokatene - for et flertall av saker - at de nevnte frister ikke anses å ha hatt noen påvirkning for den samlede saksbehandlingstid i den ene eller annen retning.

Også vurderingen av hvorvidt tilrettelagt avhør ble tatt for tidlig under etterforskningen har vært utpreget skjønnsmessig og krevende. Som gjennomgangen foran viser har statsadvokatene enten langt til grunn en nøytral oppfatning rundt dette spørsmålet eller kommet til at tilrettelagt avhør er tatt til rett tid. Noe mer presist enn dette er det vanskelig å begrunne og besvare.

Statsadvokatene har og – etter gjennomgangen av politiets påtegninger til barnehuset – funnet det nødvendig å gi instruks for å sikre at det straffeprosessuelle lovskravet etterleveres.

Selv om dette spørsmålet ikke er uttrykkelig utformet i riksadvokatens oppdragsbrev av 7. april 2017, følger det av riksadvokatens mål og prioriteringer for inneværende år, se årets rundskriv under kapittel IV. Punkt 2 *Høy oppklaring*, at "*Avdekking av straffbare forhold og plassering av skyld hos den ansvarlige gjerningsperson er avgjørende for å nå straffesaksbehandlingens overordnede mål om redusert kriminalitet, og er av stor betydning for fornærmede og andre involverte*". Det er samme sted særlig trukket fram at "*Grov integritetskretnende kriminalitet som vold og seksuallovbrudd utgjør et alvorlig samfunns- og folkehelseproblem, og at det er et sentralt mål at det skal være særlig høy oppklaring i disse*

sakene". Statsadvokatene legger følgelig til grunn at oppklaring av seksuallovbrudd og saker med kroppskrenkelse og mishandling i nære relasjoner er ett av de fremste og viktigste kvalitetsmålene både for politiet og påtalemyndigheten.

Med dette som utgangspunkt, anses det som tilfredsstillende at 5 av 9 de undersøkte sakene som gjelder seksuelle overgrep anses som oppklart, hvorav 3 av disse er påtaleavgjort med tiltalebeslutning. Det kan, med samme utgangspunkt, synes mindre tilfredsstillende at 14 av 18 undersøkte saker som gjelder kroppskrenkelse eller mishandling i nære relasjoner er henlagt etter bevisets stilling og 1 sak er strafferettslig foreldet. Kun 2 saker er avgjort med forelegg og 1 sak med påtaleunntatelse. Samtidig står kravet om høy oppklaring i motsetning målsetningen om at etterforske mange saker der barn kan være utsatt for vold eller andre overgrep. Da disse sakene i utgangspunktet kan være vanskelig å identifisere og avdekke, kan det være nødvendig å se gjennom fingrene med en lavere oppklaringsprosent for slik å kunne avdekke og deretter oppklare mer av den faktiske kriminaliteten ute i samfunnet. Statsadvokatene tar gjerne en diskusjon med politimesteren rundt disse avveiningene.

Statsadvokatene har i denne omgang ikke tatt mål av seg å vurdere eller ha bestemte meninger om kvaliteten på tilrettelagte avhør sammenlignet med dommeravhør.

Statsadvokatene tar sikte på å beramme et tidspunkt for gjennomgang av denne rapporten med kanskje særlig påtaleenheten i Finnmark politidistrikt.

Lars Fause
førstestatsadvokat

Gjenpart: Riksadvokaten

Kvalitetskontrollen høsten 2017:

Se RA brev av 7. april 2017.

Oppdrag: Gjennomgå til sammen 30 saker fra hvert politidistrikt hvor det er gjennomført tilrettelagt avhør med sikte på 1) kartlegging og vurdering av den videre oppfølging og 2) hvordan fristene for tilrettelagt avhør påvirker den samlede saksbehandlingstid. Det bes også 3) tatt noen stikkprøver for en komplementerende kvalitetskontroll av etterforskning og påtalearbeid. En ser gjerne at embetene 4) gir uttrykk for eventuelle oppfatninger av tilrettelagte avhør i dag sammenlignet med tidligere dommeravhør. Embetets synspunkter til 5) omfanget av og kvaliteten på etterforskningen i initialfasen før det tas tilrettelagte avhør og om 6) disse avhørene tas for tidlig under etterforskningen, mottas også gjerne.

Se også oppdragsbrevet og punktene om 7) innhenting av opplysninger fra politidistriktene og 8) de samlede krav til skriftlig rapport til RA.

Spørsmålet i denne omgang er hvilke punkter og kvalitetsmarkører som skal gjennomgås og fylles ut for hver enkelt sak:

Benytt følgende score; tilfredsstillende (T), ikke tilfredsstillende (I) eller ikke relevant (-) og ja/nei. Skriv evt. korte kommentarer til det enkelte punkt.

Generelt:

1. Politidistrikt: Reg.dato:
2. Saksnummer:
3. Statistikkgruppe; beskrivelse og nr.:
4. Tid/dager fra mottatt anmeldelse/registrering av sak til dato for tilrettelagt avhør:
5. Tid/dager fra første tilrettelagte avhør til påtalevedtak:
6. Type påtalevedtak og dato for dette.
7. Er saken endelig avgjort, evt. på hvilket nivå?
8. Type relasjon for den fornærmedes del:
9. Antall fornærmede:

Tid fra siste gjerning/episode til anmeldelse:

- Mindre enn tre dager:
- Mellom 3 – 90 dager:
- Mer enn 90 dager:

Omfanget av og kvaliteten på etterforskningen i initialfasen?

10. Er det foretatt etterforskingsskritt forut for tilrettelagt avhør?
11. Dersom punkt 10 er relevant, vurder kvaliteten på følgende punkter:
 11. Sikring av åsted?
 12. Sikring av elektroniske spor?
 13. Sporsikring på den fornærmede?
 14. Sikring av fornærmedes tilstand, herunder rus?
 15. Mottatt forklaring av den fornærmede?
 16. Medisinsk undersøkelse av den fornærmede?

17. Fritak fra taushetsplikt?
18. Oppnevning av verger?
19. Pågripelse av den siktede?
20. Sporsikring på den siktede?
21. Sikring av siktedes tilstand mht rus?
22. Mottatt forklaring på stedet?
23. Tilstrekkelig kartlegging av eventuelle vitner?
24. Er det foretatt vitneavhør, evt hvor mange?
25. Er det foretatt kriminalteknisk undersøkelse på åstedet?

Kartlegging og vurdering av den videre oppfølging?

26. Er det foretatt kriminalteknisk undersøkelse av åstedet?
27. Vurder evt. kort om kvaliteten på den kriminaltekniske undersøkelsen er tilfredsstillende?
28. Er det foretatt medisinsk undersøkelse av den fornærmede?
29. Vurder evt. kort om kvaliteten på den medisinske undersøkelsen er tilfredsstillende?
30. Er det foretatt andre typer sporsikring (eks sikret DNA-prøver, innhentet elektroniske spor osv)?
31. Vurder evt. kort om kvaliteten på annen sporsikring er tilfredsstillende?
32. Er det foretatt avhør av vitner? Evt. hvor mange?
33. Dersom punkt 32 er relevant, vurder kvaliteten på følgende punkter:
 34. Vurdering av formalia (plikter/rettigheter, tolk, bistandsadvokat)
 35. Er foranledningen tilstrekkelig belyst?
 36. Er de straffbare forhold tilstrekkelig belyst?
 37. Er vitnet tilstrekkelig konfrontert med andre opplysninger i saken, slik som andre forklaringer eller funn fra sporsikring/tekniske funn?
 38. Er evt andre relevante forhold tilstrekkelig opplyst?

Dersom flere vitner er avhørt, bes dette markert/tilkjennegitt i svarene.

39. Er den mistenkte/siktede avhørt/ønsket å forklare seg?
40. Dersom punkt 40 er relevant, vurder kvaliteten på følgende punkter:
 41. Vurdering av formalia (plikter/rettigheter, tolk, forsvarer)
 42. Er foranledningen tilstrekkelig belyst?
 43. Er de straffbare forhold tilstrekkelig belyst?
 44. Er omstendighetene av betydning for evt sporsikring/tekniske funn tilstrekkelig belyst?
 45. Er vitnet tilstrekkelig konfrontert med andre opplysninger i saken, slik som andre forklaringer eller funn fra sporsikring/tekniske funn?
 46. Er evt andre relevante forhold tilstrekkelig opplyst?

47. Vurder kvaliteten på den påtalemessige oppfølging av saken etter følgende kriterier:

48. Bruk av tvangsmidler

49. Riktig subsumsjon?

50. Tilstrekkelig formålsstyring av etterforskingen?

51. Tilstrekkelig oppfølging av forsvarer og bistandsadvokat?

52. Anses sakens fremdrift tilfredsstillende?

53. Anses evt. påtalevedtak i politiet korrekt?

Hvordan har fristene for tilrettelagt avhør påvirket den samlede saksbehandlingstid?

54. Gi en kort vurdering til dette spørsmålet.

Ble tilrettelagt (-e) avhør tatt for tidlig under etterforskingen?

55. Gi en kort vurdering til dette spørsmålet.

56. Samlet vurdering:

	1	2	3	4	5	6
Omfanget av og kvaliteten på etterforskingen i initialfasen						
Vurdering av den videre oppfølging						
Vurdering av den påtalemessige oppfølgingen						
I hvilken grad påvirket fristene for tilrettelagt avhør den samlede saksbehandlingstid (høy score = positivt)?						
Ble tilrettelagt avhør tatt for tidlig under etterforskingen (høy score = positivt)?						

Score 1-2 anses som ikke tilfredsstillende, 3-4 som nøytral og 5-6 som tilfredsstillende.

57. Eventuelle ytterligere kommentarer:

